

Ansvars-rapport

Norsk Kylling 2020

Norsk Kylling

Innholdsfortegnelse

Introduksjon

2	Innholdsfortegnelse
3	Året 2020
5	Kort om oss
9	Vår strategi
11	Priser og anerkjennelser

Dyrevelferd

13	Introduksjon
16	Hubbard
18	Innemiljø, plass og leker
21	Rugeri, transport og slakt
23	Oppfølging og kompetanse
25	Rapportering

Miljø

29	Introduksjon
31	Vår miljøpåvirkning
35	Våre målsettinger
36	Våre tiltak
47	Ansvarlige innkjøp

Sosialt ansvar

49	Samfunnsansvar
52	Vår felles arbeidsplass
57	Bonden
58	Lokalsamfunnet
59	Kosthold og ernæring

Kjell har ordet

Året 2020 ble også for oss i Norsk Kylling et utfordrende år. Vi står sammen med en hel verden i en pandemi som utfordrer oss alle om og om igjen. Sjelden har det vel vært så synlig hvor viktig det er med en ansvarlig og leveringssikker verdikjede. Norsk Kylling har derfor brukt også dette året på å bygge videre på vår verdikjede slik at vi fortsetter å være den ledende aktøren vi ønsker å være innen trygg, ansvarlig og bærekraftig matproduksjon. Jeg er stolt av hvordan vi og våre samarbeidspartnere har forvaltet dette ansvaret gjennom 2020.

I vår verdikjede driver vi et slakteri og foredlingsanlegg, samt to rugerier. Sammen med transportører og våre 135 tilknyttede bønder utgjør vi en helintegrert verdikjede for kylling. Gjennom 2020 har vi bygget vårt nye slakteri og foredlingsanlegg på Orkanger, som vil overta all slakting og foredling i løpet av 2021. Anlegget setter nye standarder for fremtidens næringsmiddelindustri, og har allerede blitt nominert blant topp tre kandidater til Næringslivets klimapris i året som gikk.

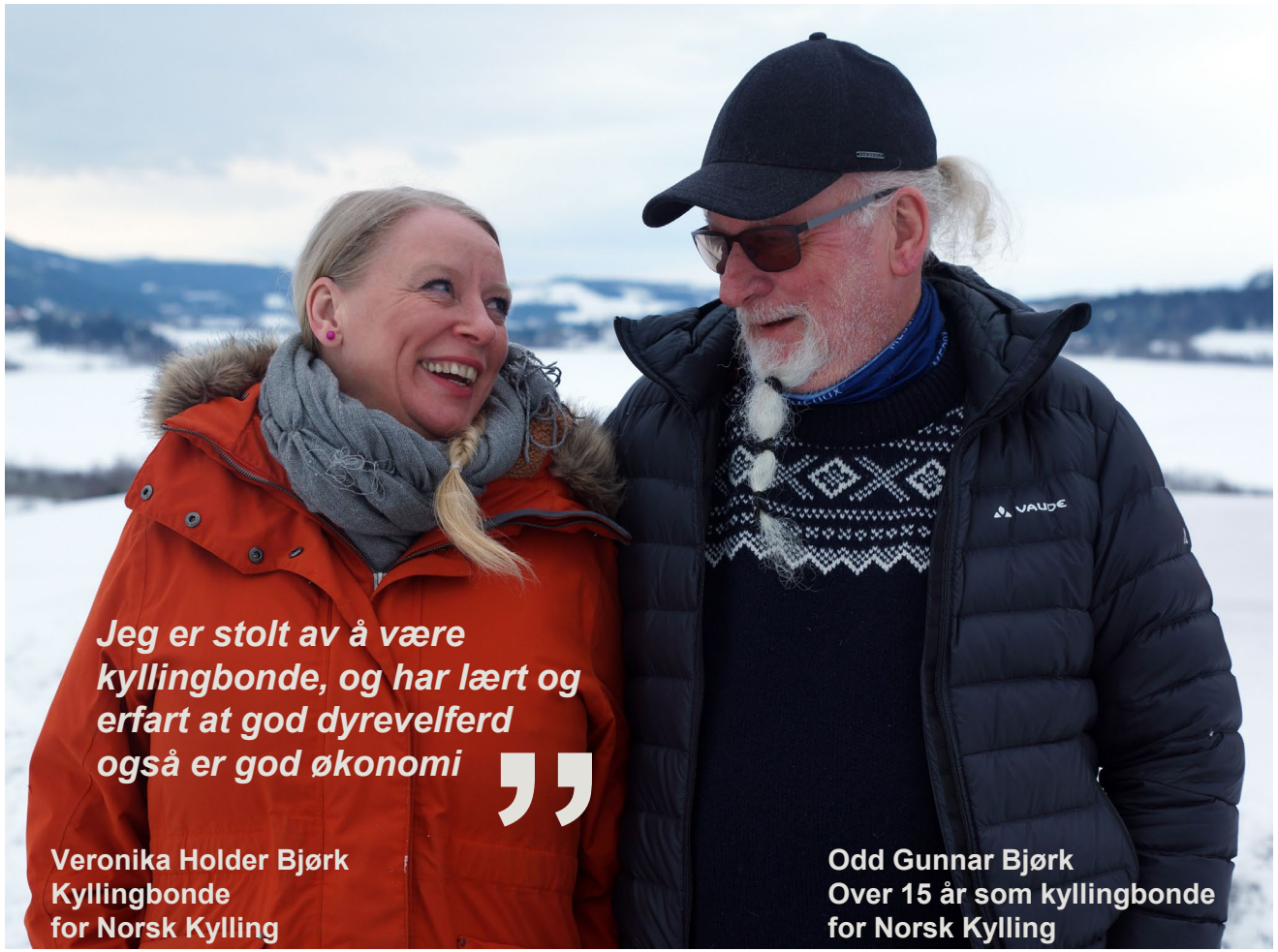
For oss er god dyrevelferd fundamentalt. I året som gikk gjennomførte vi ytterligere tiltak for å gjøre dyrevelferden i vår verdikjede enda bedre. Siden 2018 har vi kun produsert den saktevoksende kyllingrasen Hubbard, som lever lenger og har det bedre enn konvensjonell kylling. Gjennom Hubbard leverer vi verdensledende dyrevelferd med en mer bærekraftig fugl i optimaliserte kyllingfjøs, som gjør hverdagen bedre for både dyr og bønder. Denne erfaringen gjorde at vi i 2020 forpliktet oss til å innfri kravene fra European Chicken Commitment for enda bedre dyrevelferd. Når vi kommer i mål med dette arbeidet rundt årsskiftet 2021/2022, blir vi første storskala produsent i verden som kun benytter kylling som imøtekommer disse kravene. REMA 1000, vår eier og største kunde, blir med dette første dagligvareaktør i verden som kun selger ECC godkjent kylling i sine butikker. Dette er nok et stort pluss i vår verdikjede som vi kan være stolte av. Men vi er ikke fornøyde – vi skal videre.

I 2020 iverksatte vi en rekke initiativ med en helt klar ambisjon om å skape en grønn verdikjede som setter en ny miljøstandard for fremtidens næringsmiddelindustri. Vårt mål er å bli klimapositive innen 2030, og dette har vi tenkt til å oppnå ved å blant annet fase ut soya fra kyllingfôret. For oss betyr det at vi må sikre at kyllingene har det bra, samtidig som vi sørger for at vi har en produksjon som kan forsyne en stadig voksende etterspørsel etter kylling, uten at det går på bekostning av miljøet. Vi er bevisste på at økt etterspørsel og bedre dyrevelferd vil kreve mer areal, og målsetter derfor å kompensere for alt nytt areal vi benytter oss av. Vi jobber derfor bredt gjennom hele verdikjeden og har gjennom sirkulærøkonomisk tankegang etablert flere spennende og lovende samarbeidsprosjekter som spenner fra fôret som kyllingen spiser, til utnyttelse av biprodukter fra vårt slakteri. Det viktigste for oss er å ta ansvar og vise åpenhet samtidig som vi tenker større enn oss selv gjennom utviklingsorientert samarbeid med andre bedrifter og kompetansemiljøer. Vi skal fortsette å være nysgjerrige og drive aktivt innovasjons- og utviklingsarbeid i hele vår verdikjede for å finne bærekraftige løsninger slik at vi når våre mål om å fase ut soya i kyllingfôr, samt bli klimapositive innen 2030.

Vi tar stadig nye steg mot vår visjon om å bli verdens beste næringsmiddelverdikjede. Vårt ansvarsarbeid fortsetter inn i 2021. Da flytter vi inn i nytt slakteri, 14 nye kyllingfjøs skal ferdigstilles og vi skal forberede oss på å kunne oppfylle den internasjonale dyrevelferdsstandarden ECC fra og med januar 2022. Jeg er også stolt av samarbeidsplattformen vi har bygget sammen med bøndene i Midt-Norge, bonden må ha trygge og forutsigbare rammer for sin drift. Dette handler om en god økonomisk modell og tydelige omforente retningslinjer for drift og innsatsfaktorer. Jeg takker alle bønder som er våre viktigste samarbeidspartnere og gleder meg til å fortsette Norsk Kyllings reise sammen disse og ikke minst med mangfoldet av kompetente, fantastiske kollegaer som hver dag sørger for at vi leverer kylling av høy kvalitet til våre kunder på en ansvarlig måte.

Bonden om året 2020

Veronika Holder Bjørk er en av de 135 bøndene som produserer Hubbardkylling for Norsk Kylling, og hun er også en av våre aller ferskeste kyllingbønder. I starten av 2020 tok hun nemlig over gården på Beitstad etter faren sin, Odd Gunnar Bjørk, som har produsert kylling for Norsk Kylling i over 15 år.

Odd Gunnar har levert formidable prestasjoner i sin kyllingproduksjon, noe som også bidro til at han i 2019 ble kåret til Årets Slaktekylling-produsent.

Gjennom 2020 har Veronika og samboeren Kristian Elgseter samarbeidet om å lære seg mest mulig om å drifte gården, der kyllingproduksjonen står sentralt.

- 2020 har jo vært et spesielt år for alle, og for min del har det absolutt vært et år fylt med læring og utvikling. Å overta gården var for oss en mulighet vi bare måtte benytte oss av, først og fremst for at vi ønsket å videreføre familiegården og det å drive med kylling, og dernest så vi et stort potensial i utvidelse av produksjonen og videre utvikling. Pappa har vært en veldig bra mentor i så måte, men det er store sko å fylle, smiler Veronika.

- Under koronapandemien har mange opplevd å få jobben flyttet hjem: for meg finnes det ingen alternativ. Hjemme er der jobben er. Jobben er der hjemmet er. Gjennom drifta på gården forvalter jeg levebrødet mitt, jeg forvalter familiearven min og jeg forvalter livene til flere tusen levende kyllinger. Det er mye ansvar og en god porsjon arbeid. Men jeg ville ikke hatt det på noen annen måte. Jeg er privilegert og jeg er stolt av drifta mi, forteller Veronika.

- God dyrevelferd er god økonomi. Med en kylling som har det enda bedre kan jeg være enda tryggere på at driften av gården er bærekraftig og at jeg er sikret mer stabil lønnsomhet. Alle som ønsker en mer lønnsom og bærekraftig drift, er avhengig av å alltid jobbe for å forbedre tilstanden i fjøset.

Norsk Kylling

Norsk Kylling er en næringsmiddelbedrift lokalisert i Trøndelag. Vi drifter en helintegrert verdikjede for kylling, fra foreldredyr til slaktekylling i butikkhylle

Hugaas Rugeri AS er vårt heleide fullintegrerte datterselskap som er ansvarlig for våre to rugerier.

Hugaas Rugeri

Våre produkter selges under merkevaren Solvinge, som du finner i kjøle- og fryse-disken hos din nærmeste REMA 1000-butikk

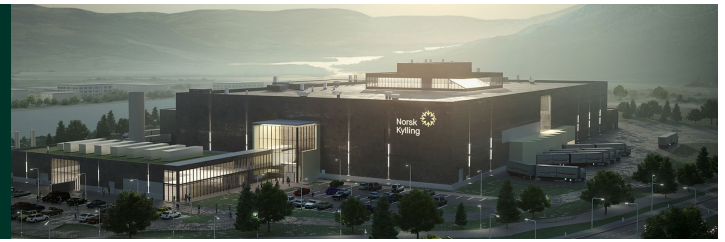
SOLVINGE

REMA 1000

Norsk Kylling AS er heleid av REMA 1000

Vi produserer kun kylling av rasen Hubbard som lever lenger og vokser saktere

I løpet av 2021 åpner vi et helt nytt og klimanøytralt slakteri og foredlingsanlegg i Orkanger

Nøkkeltall 2020

135
bønder

344
ansatte

~30%
Markedsandel
på kylling

1,33 mrd
omsetning

80 mill
Middager
(en kylling á 1700g gir 6-7 porsjoner)

Vår verdikjede

135
Bønder

Norsk Kylling har 13 bønder som fôrer og steller foreldredyrene i vår oppals- og rugeeggproduksjon. I tillegg har vi 122 bønder som passer på slaktekyllingene våre

Hele verdikjeden ligger i Midt-Norge
med gårder spredt fra Alvdal i sør til Namdalseid i nord

Besteforeldredyr
På dedikerte gårder i Frankrike legger hønene egg som er av akkurat den typen vi trenger for å få fine Hubbard-kyllinger. Disse eggene importerer vi til Norge.

Foreldredyrrugeri
Dyktige ansatte på foreldredyrrugeriet tar varsomt imot eggene som så ruges og klekkes til å bli foreldrene til kyllingene som selges i norske butikker.

Oppal
Foreldredyrene får vokse opp hos dedikerte bønder som passer på at de har det bra.

Rugeegg
Før hønene begynner å legge egg flytter de til hus som er tilpasset egglegging. Her har de reirkasser og utstyr tilpasset voksne fugler i tillegg til leker som gjør at de kan utføre naturlig fugleatferd.

Rugeri
Eggene transporteres til et eget rugeri hvor de ruges og klekkes under tilsyn av våre dyktige ansatte.

Slaktekylling
Kyllingene får vokse opp i fjøs hvor det er miljøberikelser som oppfordrer til naturlig atferd som strøbading, vagling, klatring i høyden og hakking.

Slakteri
Etter en kort transportetappe er kyllingene fremme på slakteriet hvor de skånsomt bedøves. Kyllingene er dermed bevisstløse og lider ikke under slaktingen.

Vi bygger fremtidens verdikjede

Fremtidens verdikjede er bærekraftig, transparent og skal sørge for kunnskaps- og kompetansedeling

> Kjell Stokbakken
> Administrerende direktør
> i Norsk Kylling

Verdensledende nytt slakteri og foredlingsanlegg

Miljøløsninger i verdensklasse, arbeidsmiljø i fokus, bransjens høyeste automasjonsgrad og innovative løsninger

Visningssenter som viser alle initiativer igangsatt gjennom hele verdikjeden for en sirkulær og ansvarlig produksjon

Anlegget er planlagt ferdigstilt høsten 2021 og vil være ledende innenfor automasjon, kapasitet og miljø

Fremtidens slaktekyllingfjøs

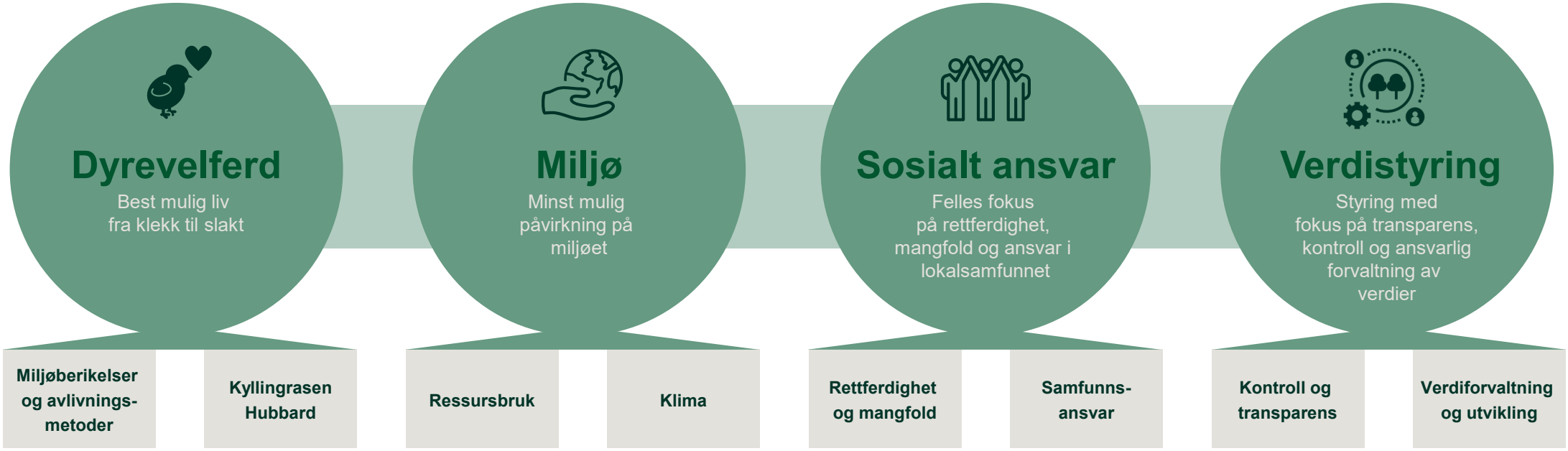
Innovative energiløsninger og med dyrevelferd i fokus

Vil gi innsyn i slaktekyllingproduksjon for bønder, kjøpmenn, politikere, skoleklasser, barnehager og andre

Visningshusene skal sammen med slakteri og foredlingsanlegget være et verdikjedevindu for vår produksjon

Strategien baseres på fire pilarer for bærekraftig utvikling

Vår visjon er å bli verdens beste næringsmiddelverdikjede

Kjell Stokbakken, Administrerende direktør i Norsk Kylling AS

Vi jobber aktivt for å bidra til FNs bærekraftsmål

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030.

Hvert mål for bærekraftig utvikling er viktig, men det er spesielt noen utvalgte mål hvor vi særlig kan bidra til felleskapet.

3 GOD HELSE
- Kylling er et magert og sunt produkt
- Vi jobber aktivt med reduksjon av salt og tilsetningsstoffer

4 GOD UTDANNING
- Vi bidrar med opplæring og kompetanse, blant annet i tekniske fag og yrkesfag, som er relevant for sysselsetting, anstendig arbeid og entreprenørskap

5 LIKESTILLING MELLOM KJØNNENE
- Vi tar sterk avstand fra all form for kjønnsdiskriminering
- Som arbeidsgiver har vi lik fordeling mellom kjønnene i ledergruppen og organisasjonen forøvrig

7 REN ENERGI FOR ALLE
- Som et ledd i å bli klimanøytral skal vi redusere energiforbruket og øke effektiviteten i hele vår verdikjede

8 ANSTENDIG ARBEID OG ØKONOMISK VEKST
- Vi bidrar til å øke den økonomiske produktiviteten gjennom teknologisk fremgang og innovasjon
- Vi stiller strenge krav til våre leverandører hva gjelder arbeidsforhold og ansvarlig drift

9 INNOVASJON OG INFRASTRUKTUR
- Vi bidrar med å omstille næringslivet til å bli mer bærekraftig
- Vi deltar i innovasjons- og forskningsprosjekter for å sikre bærekraftig vekst i vår verdikjede

10 MINDRE ULIKHET
- Vi har ansatte fra et brett spekter av fagbakgrunner
- Vi tar også full avstand fra diskiminering av alle slag og bidrar til inkludering

11 BÆREKRAFTIGE BYER OG SAMFUNN
- Vi bygger en inkluderende og mangfoldig verdikjede som knytter sammen by og land med bærekraft i fokus

12 ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON
- Iverksatt initiativer knyttet til energiproduksjon basert på bioråstoff
- Reduserer matsvinn og plastbruk
- Utnytter restråstoff og resirkulerer

13 STOPPE KLIMAENDRINGENE
- Vi har igangsatt en rekke initiativ for å skape en grønn verdikjede som setter en ny miljøstandard for fremtidens næringsmiddelindustri
- Ingen direkte utslipp innen 2022

14 LIVET I HAVET
- Vi har iverksatt initiativer knyttet til bedre gjødselhåndtering for å bl.a. hindre avrenning til vassdrag

15 LIV PÅ LAND
- Vi jobber aktivt med tiltak for å sikre biomangfoldet tilknyttet vår verdikjede
- Vi skal kompensere for arealbruk i form av å verne og gjenopprette viktige naturområder

Vårt arbeid høster anerkjennelse

GOOD CHICKEN AWARD deles ut av Compassion in World Farming, verdens ledende interesse-organisasjon innen dyrevelferd i landbruk, og prisen gis for arbeidet med å bedre dyrevelferden i kylling-produksjonen, blant annet ved å bytte til en mer saktevoksende kylling.

2020 Zerokonferansen
DIGITAL KLIMAKONFERANSE

Norsk Kylling ble innstilt blant topp 3 kandidater til Næringslivets klimapris 2020 for utvikling og bygging av vårt nye slakteri og foredlingsanlegg i Orkanger med verdensledende miljøløsninger innen global næringsmiddelindustri.

Ved å imøtekomme ECC-standarden innen 2021 blir Norsk Kylling den første i verden som kun selger kylling som tilfredsstiller ECC.
(ECC: European Chicken Commitment)

Norsk Kylling ble sertifisert miljøfyrtårn for første gang i 2017 og ble samtidig tildelt miljøfyrtårnprisen **Årets snuoperasjon** for å ha gjort store tiltak med fokus på forurensning og utslipp, arbeidsmiljø og HMS. **I 2020 ble vi resertifisert miljøfyrtårn.**

BBFAW
Business Benchmark on Farm Animal Welfare

Toppscore i BBFAW
Norsk Kylling fikk i 2020 høyeste karakterer i den internasjonale vurderingen BBFAW (Business Benchmark on Farm Animal Welfare, en internasjonal rangering som måler selskapets fokus og forpliktelse til dyrevelferd.

Norsk Kylling sin ambisjon er å skape **en grønn verdikjede** som setter en **ny standard for fremtidens næringsmiddelindustri.**

Resultater av vårt ansvarsarbeid

2020
- **Høyeste karakter** i BBFAW
- Vinner av **Good Chicken Award**
- Topp tre i **næringslivets klimapris**
- Besluttet lavere tetthet og overgang til ECC-standard innen 2021
- Revidert miljøstrategi med en rekke nye målsettinger og tiltak

2019
- **Årets leverandør** til REMA 1000
- **Årets drømmelag**

2018
- **Ansvarsprisen** fra REMA 1000
- Overgang til **ny hybrid**
- Inngått **plastløftet**

2017
- **Sertifisert miljøfyrtårn**
- Tildelt miljøfyrtårprisen **årets snuoperasjon**
- **Årets leverandør** til REMA 1000

2016
- **Ansvarspris** fra REMA Industrier
- **Årets leverandør** til REMA 1000

Dyrevelferd

i Norsk Kylling

Hos oss skal alle fuglene ha det godt!

De fem friheter

- Frihet fra sult, tørst og feilernæring
- Frihet fra unormal kulde og varme
- Frihet fra frykt og stress
- Frihet fra skade og sjukdom
- Frihet til å utøve normal atferd

Brambellkommisjonen, 1965

«Alle dyr har en egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker»

Dyrevelferdsloven, § 3

Visste du at…

Dyrevelferd defineres ofte gjennom de fem friheter, og at vi har en egen dyrevelferdslov som ivaretar dyrenes rettigheter?

Et **dyrevelferdsprogram** på slaktekylling er utviklet nasjonalt av bransjen og er et rammeverk for å jobbe systematisk med dokumentasjon og forbedring av dyrevelferden hos husdyr

Viktigst av alt er dyrevelferden

Vi er brennende opptatt av at kyllingene har det bra:

Vi har **Riktig rase**	Et godt kyllingliv forutsetter gode gener. Vi skal kun ha kyllinger av raser som er forenlig med god dyrevelferd.
Alle kyllingene har et **Godt miljø**	Kyllingen tilbringer nesten hele livet sitt hos bonden. Vi stiller derfor strenge krav til miljøet, og håndtering av dyr.
Alle kyllingene har **Bedre plass**	Kyllingene trenger plass for å kunne leke seg og utøve naturlig atferd, vi gir derfor kyllingene bedre plass til å boltre seg på.
Alle kyllingene har **Miljøberikelser**	For å dekke kyllingenes mange naturlige atferdsbehov (som å hakke, strøbade og komme seg opp i høyden) har vi innført spesialdesignede pakker med miljøberikelser og leker.
Vi har fokus på **Skånsom transport**	Transport kan være et stresselement for kyllingene og gode forhold er derfor viktig. Vi har tatt tak for å gjøre disse gode ved å ha kort transporttid og gi kyllingene bedre plass under transporten.
Vi har **Høy kompetanse på dyrevelferd**	Kunnskap og kompetanse om dyrenes behov er essensielt for god dyrevelferd. Vi skal derfor ha høy kompetanse på dyrevelferd i alle ledd i verdikjeden.

Selv om dyrevelferden i Norge er god, skal vi aldri slutte å utfordre oss selv og jobbe kontinuerlig med muligheter for å gi kyllingene våre enda bedre forutsetninger

Tor Inge Lien
Produksjonssjef oppstrøm
Norsk Kylling AS

Vi ser på dyrevelferd som:

- God helse
- Mental velvære
- Mulighet for positive opplevelser
- Følelse av å mestre omgivelsene

Dette er **Tor Inge**, leder for dyrevelferds-avdelingen og en av 8 veterinærer og produsentveiledere som passer på at kyllingene våre har det bra

100%

av våre bønder er del av dyrevelferdsprogrammet

*Klikk her for **Dyrevelferds-erklæringen** vår hvor vi beskriver vår tilnærming til dyrevelferd og forplikter oss til konkrete tiltak vi anser som viktige.*

Resultater av en ansvarlig produksjon

I vår verdikjede trenger vi 3 millioner færre fugler for å produsere tilsvarende mengde kjøtt som for vår Ross-produksjon

100%
av vår kyllingproduksjon er fri for veksthormoner

100%
av vår kyllingproduksjon er helt fri for antibiotika

Hva Hubbard betyr for vår verdikjede

2 380 000 færre fugler
grunnet frisk og vital fugl med høyere vekt

540 000 færre fugler
grunnet mindre sykdom og lavere dødelighet

Lever **41%** lengre,
med kun **6%** mer kraftfôr
og i dette **5-8%** mindre soya

I 2018 byttet vi kyllingrase til Hubbard

Bakgrunn
Dyrevelferd for kylling handler om hvor raskt kyllingene vokser, hvor god plass de har, underlag og strø, og hvor utsatt de er for sykdom og plager. Derfor er kyllingrasen like viktig som omgivelsene. Det hjelper ikke å bo i et romslig palass om du ikke er i stand til å bevege deg.

Kyllingen som har vært vanlig i Norge de siste 20 årene, Ross 308, har over tid utviklet egenskaper som har gjort det vanskeligere å opprettholde dyre-velferden på nivået vi i Norsk Kylling ønsker. Vi er opptatt av å produsere varer på en ansvarlig måte og god dyrevelferd er avgjørende for å få dette til.

I 2018 byttet vi derfor til den nye rasen, Hubbard, som vokser saktere og lever lengre. Dette betyr at vi ikke lengre har den konvensjonelle kyllingen som er vanlig å produsere i Norge.

Vi er mot genmodifisering, og ingen av våre kyllinger er klonet eller utsatt for genteknologi.

Vi fant en rase som har det mye bedre

> **Hilde Talseth**,
> Produksjonsdirektør
> Norsk Kylling AS

Visste du at…

Vi trenger tre millioner færre kyllinger hvert år for å oppnå samme mengde kjøtt som følge av vår satsing innen dyrevelferd og ny rase

Hubbard:
- **Vokser saktere**
- **Lever lenger**
- **Har det bedre**

Hubbard er en friskere fugl

Hubbard
Sammenlignet med nasjonale gj.sn.

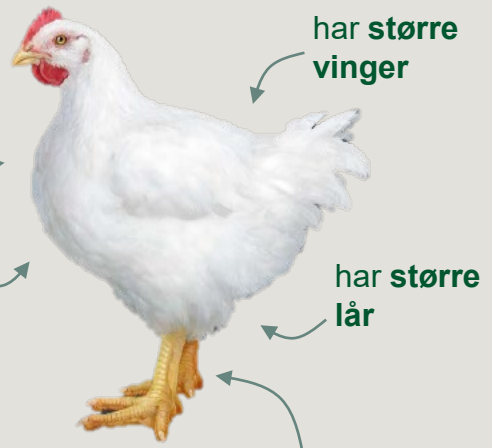
15%
Mindre daglig vekst

41%
Lenger liv

34%
Lavere daglig dødelighet*

74%
Lavere transportdødelighet**

Hubbard er en kylling som har det bedre fordi den:

For fuglen betyr det

- **Et mer aktivt liv**
- **Naturlig god helse**
- **Et lengre liv**

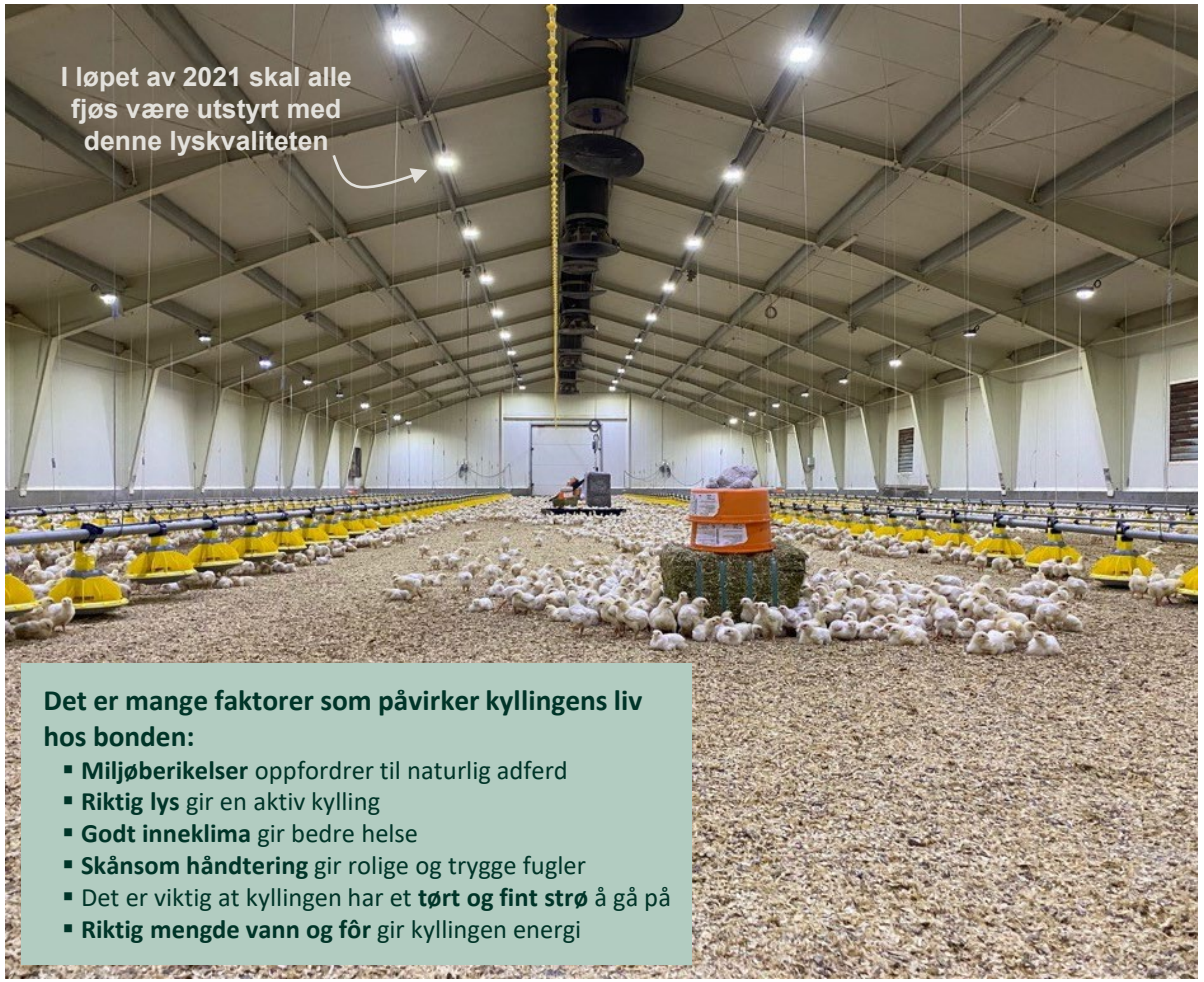
Dette er historisk, og en revolusjon i landbruks-Norge og for forbrukeren!

Å bytte til Hubbard er et viktig virkemiddel for å bedre dyrevelferden i norsk kyllingproduksjon.

> Live Kleveland, Grunnlegger og kommunikasjonsleder, Dyrevernalliansen

*Produksjonsresultater for 2019 fra Kjøttets Tilstand 2020 **Produksjonsresultater for 2020 fra Animalia

Vi gir kyllingene best mulig forhold i fjøs

Det er mange faktorer som påvirker kyllingens liv hos bonden:

- **Miljøberikelser** oppfordrer til naturlig adferd
- **Riktig lys** gir en aktiv kylling
- **Godt inneklima** gir bedre helse
- **Skånsom håndtering** gir rolige og trygge fugler
- Det er viktig at kyllingen har et **tørt og fint strø** å gå på
- **Riktig mengde vann og fôr** gir kyllingen energi

Fokusområder 2020:

Lys	Vi vil at alle kyllingene skal få fullt dagslysspekter. Et eget lysprosjekt har funnet beste løsning og i 2020 ble det besluttet at alle fjøs for slaktekylling skal få installert dette i løpet av 2021.
Klima	Vi har utarbeidet egne retningslinjer for teknisk utstyr og bruk av dette i fjøset. Der stiller vi strenge krav til hvordan kyllingen skal ha det mtp. temperatur, luftfuktighet og luftkvalitet.
Vann og fôr	Hubbard har en naturlig appetitt og derav et annet fôrbehov enn Ross 308. Vi har tett samarbeid med fôrmøllene for å utvikle det beste fôret for vår Hubbard.
Strø-kvalitet	Kyllingen går på strøet og det må derfor være tørt og fint. Hubbard er så aktiv i fjøset at den med lek selv bidrar til å gjøre strøet tørt.
Gode rutiner	Vi oppdaterer jevnlig våre rutiner slik at vi til enhver tid sikrer mest mulig skånsom håndtering av alle fuglene gjennom hele livet.

Plass til å boltre seg

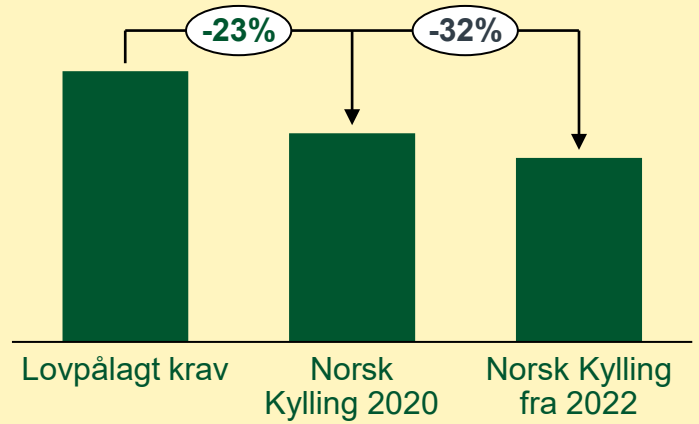

Fordi vi er opptatt av dyrevelferd og at kyllingene har det bra har vi gitt kyllingene våre ekstra mye plass. God plass er viktig for at kyllingene skal ha «frihet til å utøve naturlig atferd».

I tillegg har kyllingene våre flere plattformer som gir litt ekstra areal i høyden hvor de kan klatre opp og få overblikk over flokken. Andre typer lekeapparater gir dem mulighet til å utøve annen naturlig atferd som strøbading, hopping og vagling.

Det er tydelig at kyllingene setter pris på arealet. Gjennom hele livet kan de observeres løpende rundt i fjøset der de leker med hverandre og utstyr i fjøset.

Tetthet [kylling/kvm]:

I 2021 skal vi gjøre ytterligere forbedringer gjennom å gi kyllingene enda bedre plass

Hilde Talseth,
Produksjonsdirektør,
Norsk Kylling AS

Aktive kyllinger lever bedre liv

Miljøberikelser er leker og klatrestativer som tilrettelegger for at fuglene kan oppføre seg som de naturlig ville gjort i det fri

Alle våre fugler har en **spesialtilpasset pakke av miljøberikelser** som er utarbeidet i samarbeid med Dyrevernalliansen. Pakken består av en kombinasjon av høyballer, hakkeblokker, strøbad, vagler og plattformer der volum er balansert etter tid kyllinger tilbringer i fjøs

Visste du at…

Kyllingen stammer fra jungelhøna og derfor liker å komme seg opp i høyden slik den opprinnelig ville sittet i trær

Høyballer
Populære klatreapparater som også brukes til å plukke i, ligge inntil for litt ly eller til å spise av

Hakkesteiner
Dekker fuglenes naturlige behov for å hakke, i tillegg til at de gir nødvendige næringsstoffer

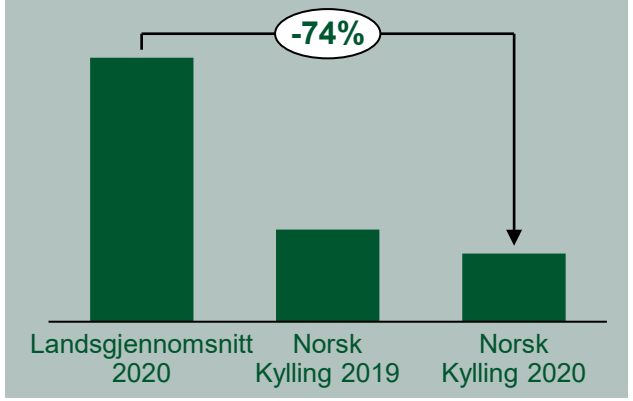
Strøbad
Et slags badekar fylt med torv eller strø brukes til strøbading. Noen fugler velger å bare sitte på kanten

Vaglemuligheter
Fuglene slapper ordentlig av når de kan sitte på kanter eller pinner litt over resten av flokken

Plattformer
Store plattformer gir fuglene mulighet til å komme opp i høyden og skue ut over flokken, eller søke ly under dem

Ansvarlig transport er viktig for å ivareta god dyrevelferd

Dødeligheten under transport:

Tett og nært samarbeid med transportørene er essensielt for å sikre god dyrevelferd under transport

Hilde Talseth,
Produksjonsdirektør,
Norsk Kylling AS

I 2020 inngikk vi en langsiktig avtale med **Gildset Transport**. 7 nye, topp moderne lastebiler for transport av slaktekylling skal tas i bruk i løpet av 2021. Disse vil være utstyrt med **nye og bedre transportkasser** til kyllingene

Før og under transport fokuseres det på:

Skånsom håndtering	Vi har stort fokus på skånsom håndtering. Alle involverte i flyttingen av kyllingene til transportkassene har gjennomført praktisk og teoretisk kurs.
God plass	Våre kyllinger har 19 % bedre plass under transporten enn det lovpålagte kravet.
Kort reise	Vi har tre ganger strengere øvre grense for transporttid enn forskriftskravet. Ingen av våre kyllinger transporteres lenger enn fire timer, mens det lovpålagte kravet er 12 timer.
Klima	For å gi kyllingen en best mulig reise er det fokus på riktig temperatur og luftkvalitet under transporten. Alle sjåførene har kontinuerlig fokus på hvordan kyllingene har det underveis.

Ansvarlig prosess på rugeriet og slakteriet

På rugeriene fokuseres det på:

Kort ventetid	Vi er svært opptatt av å holde ventetiden for kyllingen til et minimum fra klekking til de er på plass i fjøs.
Klima og hygiene	For de nyklekte småkyllingene er optimalt klima og god hygiene svært viktig.
Skånsom bedøving	Bedøvingen skjer skånsomt ved hjelp av CO^2-gass, som blant annet minimerer kyllingens stressnivå.

På slakteri og foredlingsanlegget fokuseres det på:

Lys	Vi bruker et blått lys på slakteriet fordi dette har en beroligende effekt på kyllingene.
Kort ventetid	Vi har Norges korteste ventetid for kylling fra ankomst slakteriet til de er bedøvet.
Minimal håndtering	For å unngå å stresse dyrene så får de stå mest mulig i ro. Kyllingene forblir i samme kasser fra de reiser fra fjøset til de er bedøvet.
Skånsom bedøving	Hos oss bedøves alle kyllingene på den absolutt mest skånsomme måten før slakting.

Veterinærene jobber tett med bøndene

Det viktigste for oss er å ha en god dialog med alle bøndene, slik at vi kan jobbe forebyggende med dyrehelse og –velferd. Vi er på regelmessige besøk hos alle våre bønder, og er tilgjengelig hver dag ved behov

Miriam Bø Garner,
Avdelingsleder slaktekylling,
Norsk Kylling AS

Vårt dyrevelferdsteam **følger tett opp**

Vårt dyrevelferdsteam har daglig kontakt med bøndene våre. Alle får to årlige besøk med gjennomgang av flokken og gården, i tillegg er det alltid tett oppfølging ved sykdom.

Vi jobber kontinuerlig for økt kompetanse

God dyrevelferd er ikke mulig uten kompetanse og kunnskap om dyrenes behov. Vår kyllingskole er obligatorisk for alle som håndterer kylling i vår verdikjede

Kyllingskolen ble startet i 2018, og i løpet av 2019 var alle produsenter gjennom første del. I 2021 åpner vi nye lokaler for undervisning på Orkanger og i visningsfjøs

Kurs for alle!

Alle som er involvert i vår verdikjede må gjennom relevante kursmoduler

Visste du at…

Forskning viser at bondens daglige stell i fjøset er en sentral faktor for god dyrevelferd

Hva er Kyllingskolen?

Norsk Kyllings eget utdanningsprogram for kompetanseheving i hele verdikjeden. Programmet er et tillegg til dyrevelferdsprogram og nasjonale krav og er obligatorisk for alle bøndene og andre som håndterer fuglene.

Tema som dekkes:

- Kyllingens behov
- Kyllingens helse
- Fôring
- Lys
- Klimastyring
- Strø
- Miljøberikelse
- Plukking
- Transport
- Håndtering

Vi fikk toppkarakter i BBFAW-revisjon for 2020

Vi rapporterer åpent på alle dyrevelferdsparametere fordi vi ønsker transparens i bransjen

BBFAW
Business Benchmark on Farm Animal Welfare

Vi har som mål å alltid få karakter 1 fra BBFAW. Av alle reviderte selskap er det 3% som nådde dette målet i 2020.

Hva er BBFAW?

BBFAW (the Business Benchmark on Farm Animal Welfare) er en internasjonal rangering som måler selskapets fokus og forpliktelse til dyrevelferd, og gir en overordnet karakter fra 1 (best) til 6 (dårligst). Det betyr at en BBFAW-vurdering omfatter selskapets holdninger til dyrevelferd, faktiske dyrevelferdskrav til husdyrhold i verdikjeden, samt langsiktige forpliktelser og tiltak for å kontinuerlig forbedre dyrevelferden.

God score i etisk regnskap

Målet vårt er **toppkarakteren A i etisk regnskap** på slakteri og våre to rugerier

Hva er etisk regnskap?

Et etisk regnskap er en omfattende kartlegging av faktorer som kan påvirke dyrenes velferd på rugeriet, i fjøs, under transport og på slakteriet. Regnskapet avsluttes med en skriftlig rapport som bedriften kan bruke i sitt arbeid for å forbedre forholdene.

I Norge er det bransje-organisasjonen Animalia som reviderer etisk regnskap

A	A	B
Slakteri, Etisk regnskap 2020	Foreldredyrrugeri, Etisk regnskap 2020	Slaktekyllingrugeri, Etisk regnskap 2020

Vi er gode, men jobber stadig med å forbedre oss

Merete Forseth
Fagsjef dyrevelferd
Norsk Kylling

Vi tar steget opp til ECC-standard!

Vi signerte forpliktelsen i 2020 og vil nå alle krav innen 2022

- **Mer saktevoksende kyllingrase** med Hubbard i 2018
- **Miljøberikelser** utviklet i samarbeid med Dyrevernalliansen og Animalia
- **Tredjepartskontroll** for å sikre produksjon i henhold til ECC-krav
- **LED-lys med dagslysspekter** installeres i alle fjøs i løpet av 2021
- **Lavere tetthet** skal oppnås ved å bygge 14 nye og miljøvennlige fjøs

The European Chicken Commitment (ECC) er en forpliktelse utarbeidet av 31 europeiske dyrevernorganisasjoner som skal sikre god dyrevelferd

Miljø

i Norsk Kylling

Vår ambisjon

Ambisjonen brytes ned i fem overordnede målsettinger

	Klimapositiv	*Vi skal ikke bidra til en økning av klimagasser i atmosfæren, men bidra til en reduksjon*	**100%** Reduksjon av utslipp
	Naturnøytral	*Vi skal ikke redusere naturmangfold, men ha en positiv påvirkning på naturens produksjonsevne*	**Ingen** inngrep i natur
	Fornybar	*Vi skal utvikle en verdikjede som kun bruker ren energi, hovedsakelig egenprodusert eller spillenergi*	**100%** fornybar energi
	Arealnøytral	*Vi skal erstatte matjord som går tapt som følge av endringer eller utvidelser i verdikjeden*	**100%** Arealnøytral
	Sirkulærøkonomisk	*Vi skal være verdensledende på ressurseffektivitet. De eneste næringsstoffene som slipper ut av vår verdikjede er de vi selger til våre kunder*	Opptil **100%** utnyttelse av ressursene i verdikjeden

Vi fører årlig klimaregnskap

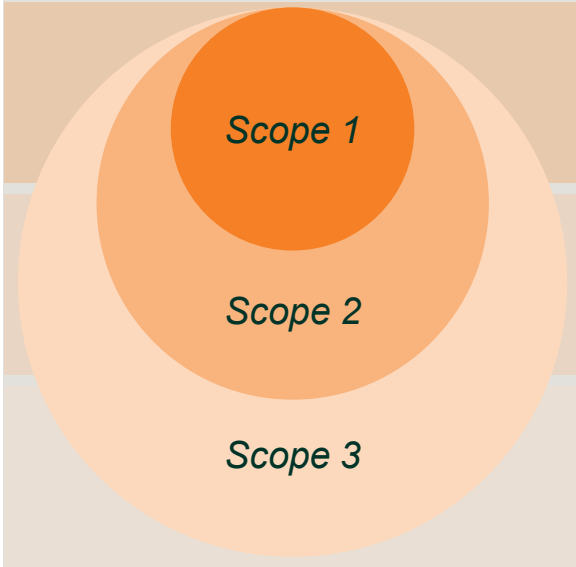
Vi har klimarapportering som dekker hele verdikjeden, inkludert «*scope 3*», som er indirekte utslipp knyttet til våre kunder og leverandører. Vi måler alle faktorer som påvirker vårt klimafotavtrykk

For oss er klimarapportering viktig, fordi:

1. Det bidrar til transparens
2. Det danner grunnlag for beslutninger i forbindelse med klimatiltak

Vi teller ikke bare egne utslipp, men også utslipp knyttet til varer og tjenester vi kjøper

Utslipp generert direkte fra driften

Indirekte utslipp fra kjøpt energi (elektrisitet)

Andre indirekte utslipp, inkludert kunder og leverandører

Vi gjennomfører årlige klimaregnskap!

Et klimaregnskap er et regnskap over en virksomhets direkte og indirekte utslipp av gasser som kan føre til økt drivhuseffekt. For sammenlikningens del omregnes alle utslipp om til CO_2-ekvivalenter (CO_2e).

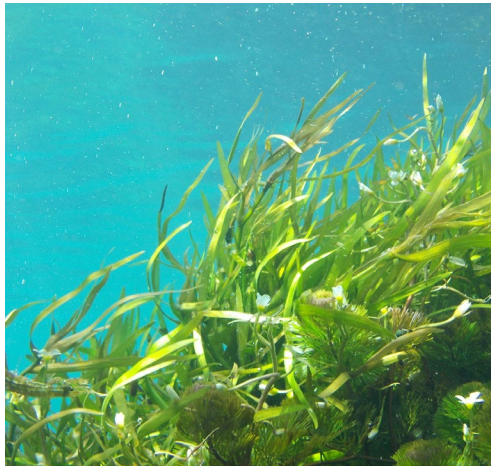
Vi grupperer utslippskilder i...

- Stasjonær forbrenning
- Transport og reisevirksomhet
- Elektrisitet
- Avfallshåndtering
- Fôr til kylling
- Emballasje
- Vannforbruk

Miljø er mer enn klima

Det er viktig å sikre en bærekraftig matproduksjon i fremtiden – og vi jobber derfor målrettet med å bidra positivt til naturens produksjonsevne

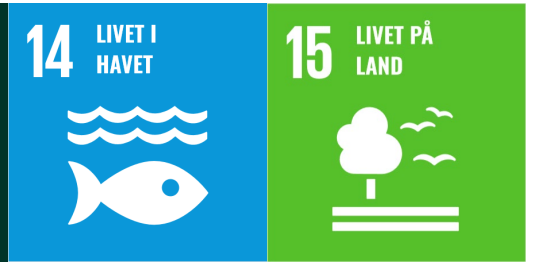

Stadig større fokus rettes mot natur og biologisk mangfold. FN har uttalt at tapet av biologisk mangfold er uten sidestykke og den største utfordringen som møter oss i kommende tiår

Visste du at...

Ett tre kan huse over 500 forskjellige arter, og er svært viktig for naturens produksjonsevne

I vårt arbeid med å skape en grønn verdikjede er FNs bærekraftsmål 14 og 15 spesielt viktig

Kyllingproduksjon har lavt utslipp og arealbruk

Kyllingproduksjon er den mest klimavennlige sammenlignet med andre husdyr

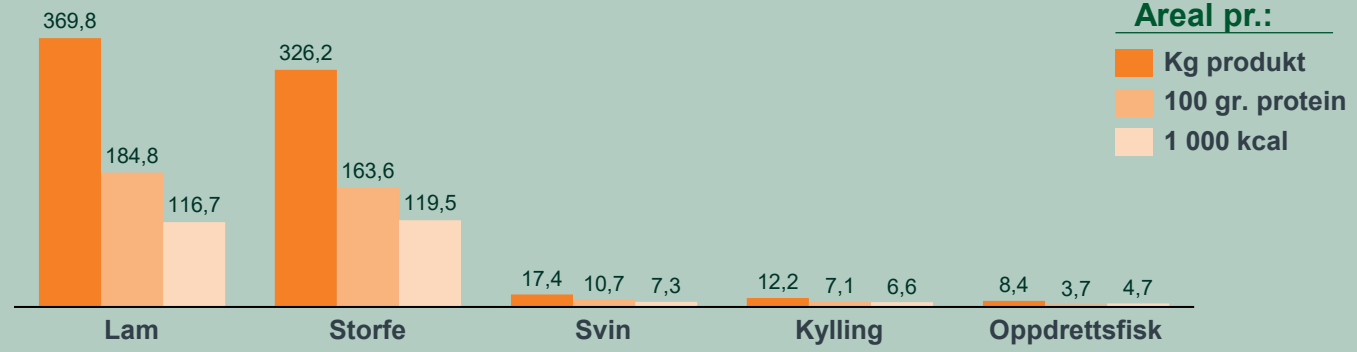
I Norge er utslipps-intensiteten for kylling estimert til under halvparten av det globale nivået…*

Utslipp per dyreslag (globalt snitt)*
[kg CO_2-ekv.]

Arealforbruk per dyreslag (globalt snitt)*
[m^2]

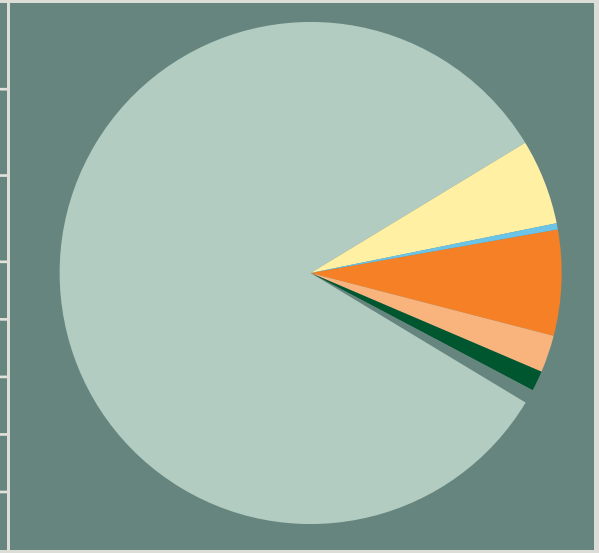

*Poore, J., & Nemecek, T. (2018). Reducing food's environmental impacts through producers and consumers. Science, 360(6392), 987-992.

Dette er vårt klimafotavtrykk

Samlede utslipp for Norsk Kylling

Kategori	Andel utslipp
Stasjonær forbrenning	6,8%
Transport og reisevirksomhet	2,4%
Elektrisitet	1,3%
Avfallshåndtering	0,9%
Fôr til kylling	82,6%
Emballasje	5,5%
Vannforbruk	0,4%

Våre initiativ skal gjøre en forskjell

Vi har åpen rapportering av vårt klimafotavtrykk for å ha oversikt over effekten av vårt utviklingsarbeid, og hvor mye våre tiltak reduserer vårt fotavtrykk.

Utslipp per Scope for Norsk Kylling

Scope	Kategori	Utslipp [tCO2e]
Scope 1: Utslipp generert direkte fra driften. Scope 1 innebærer de utslippene som genereres fra slakteri og foredlingsanlegget vårt på Støren	Stasjonær forbrenning	2 760
	Transport	21
Scope 2: Indirekte utslipp fra kjøpt energi. Scope 2 innebærer utslipp som genereres fra produksjonen av den energien vi bruker	Elektrisitet	676
Scope 3: Andre indirekte utslipp, inkludert kunder og leverandører. Scope 3 innebærer de utslippene i resten av verdikjeden	Nedstrøms transport og distribusjon	340
	Avfall	111
	Brensel- og energirelaterte aktiviteter	849
	Tjenestereiser	46
	Fôr til kylling	43 701
	Vannforbruk	223
	Emballasje	2 935
	Oppstrøms transport og distribusjon	901
	Resirkulering av solgte produkter	353

Vi har satt konkrete og kvantifiserbare målsettinger

Utslippsmål for 2025 og 2030*

Årlig utvikling av utslippsreduksjon		Scope 1	Scope 2	Scope 1+2	Scope 3	Totalt
2025	Utvikling utslipp	-100%	+30%	-70%	-15%	**-20%**
	Utvikling utslipp per enhet	-100%	+17%	-73%	-23%	**-28%**
2030	Utvikling utslipp	-100%	0%	-80%	-30%	**-35%**
	Utvikling utslipp per enhet	-100%	-24%	-85%	-47%	**-51%**

1 Slakteriet og foredlingsanlegget vil være 100% klimanøytral allerede i 2021

2 Scope 2-utslipp vil øke i starten fordi fossilt brensel skal byttes ut med strøm. Nettoeffekten av scope 1 og 2 gir stor reduksjon

3 Samlet sett skal kyllingen vår bli **51% mer klimavennlig** å spise i 2030*

*Endring mot 2019-nivå

Ikke uttømmende

Miljømålsettinger	2025	2030
Soyaandel i fôret *(kg soya/kg fôr)*	9%	**0%**
Plastintensitet *(gram/kg solgt kylling)**	-50%	**-70%**
Estimert arealintensitet *(m^2/t kylling)**	-20%	**-30%**
Andel resirkulert plast *(%)*	50%	**100%**
Matsvinn *(% av kylling)**	-50%	**-75%**
Kompensert arealbruk *(%)*	50%	**100%**

Vi har iverksatt initiativer i alle deler av verdikjeden

Vi skal være en ledestjerne for bærekraftig matproduksjon og må tenke større enn oss selv – vi tar ansvar og skaper nye løsninger for alle deler av verdikjeden

Are Denstad,
Direktør økonomi og forretningsutvikling
Norsk Kylling AS

Visste du at...

I 2020 handlet Norsk Kylling fra nærmere 600 leverandører

Vi jobber målrettet for bærekraftige innsatsfaktorer i fôret

Våre ambisjoner for nye råvarer samsvarer med bærekraftsmålene

Ivareta god dyrevelferd	15 LIVET PÅ LAND, 14 LIVET I HAVET
Bidra til god folkehelse	3 GOD HELSE OG LIVSKVALITET, 12 ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON
Bevare regnskogen	13 STOPPE KLIMAENDRINGENE, 15 LIVET PÅ LAND
Redusere bruk av menneskemat	9 INDUSTRI, INNOVASJON OG INFRASTRUKTUR, 13 STOPPE KLIMAENDRINGENE
Øke bruken av lokale råvarer	12 ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON, 14 LIVET I HAVET
Støtte lokalt tilknyttede bønder	9 INDUSTRI, INNOVASJON OG INFRASTRUKTUR, 12 ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON
Konkurrere på pris og kvalitet	12 ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON, 8 ANSTENDIG ARBEID OG ØKONOMISK VEKST

I 2020 kuttet vi

1 632 tonn

CO_2 i forbindelse med fôret vårt...

...dette tilsvarer ca. 150 flyvninger Oslo - Trondheim

Mikroalgeprosjektet er ett av flere prosjekter vi jobber med

Foto: NIBIO

I november 2020 fikk vi sammen med Algæ, Norgesfôr og NIBIO 11 millioner kroner i støtte fra Norges Forskningsråd til et innovasjonsprosjekt med mål om å produsere tilpasset mikroalge-biomasse til bruk i kyllingfôr. Totalprosjektet er på ca. 23 millioner kroner.

Våre mål innen 2030

100% soyafritt fôr

50% reduksjon av utslipp fra fôr

40% reduksjon i fôrrelaterte sykdomskassasjoner

30% reduksjon i arealbruk

Vi skal kutte ut soya innen 2030

Visste du at...

Hubbard er en mer saktevoksende kyllingrase enn Ross, og trenger derfor 5-8% mindre soya i fôret

Innen 2030 skal vårt Solvinge-fôr være 100% soyafritt

Vårt fôr inneholder i dag i underkant av 20% soya, som i stor grad kjøpes fra Brasil. Vi har avtaler med våre leverandører som sikrer at denne soyaen er 100% avskogingsfri.

Hilde Talseth
Produksjonsdirektør, Norsk Kylling

Soyaen vi leverer til Norsk Kylling er 100% avskogingsfri og sporbar, 100% GMO-fri og garantert uten salmonella. Vår eier Amaggi er verdensledende på rapportering og legger ned store ressurser for å sikre god og ansvarlig soyaproduksjon.

Heidi Rivedal Ødegaard
Manager Sustainability, Quality and Communication i Denofa

Vi skal ha et ansvarlig arealbruk og beskytte naturmangfoldet

Vi skal vise **ansvarlig eierskap** ved å kompensere for arealbruket knyttet til våre egne og våre leverandørers inngrep i naturen

Planting og vern av skog har flere fordeler:

- Skog fanger opp CO_2 og produserer oksygen
- Trær er hjem til 80% av artene på kloden
- Trær tilfører viktig næring til jorda
- Skogen er viktig for effektiv drenering
- Trær beskytter mot erosjon og skred
- Skogen regulerer klimaet vårt

Våre ambisjoner for arealbruk og naturmangfold:

- **Plante og verne skog** tilsvarende vårt fotavtrykk gjennom samarbeid med en tredjepartsaktør, og på den måten bidra til å bevare og gjenopprette økosystemer
- **Flytte eller gjenopprette matjord** som berøres av eventuelle arealutvidelser på slakteri og foredlingsanlegg, rugeri eller hos produsenter
- **Samarbeide med miljøorganisasjoner** for å finne de riktige tiltakene for naturmangfold samt **engasjere og støtte organisasjoner** i arbeid med å samle inn havplast til ulike formål
- **Oppfordre til og initiere lokale tiltak som direkte addresserer viktigheten av naturmangfold**

Visste du at…

1 million plante- og dyrearter risikerer å bli utryddet i løpet av de neste 10 årene på grunn av menneskelige aktiviteter*

**UN Report 2019: Nature's Dangerous Decline 'Unprecedented'; Species Extinction Rates 'Accelerating'*

Vi finner gode løsninger sammen med bonden

Sammen med bøndene finner vi **fremtidens miljøløsninger** og bygger et **verdikjedevindu for kunnskapsdeling**

Våre fokusområder i fjøsene

Visningsfjøs

- Fremtidens kyllingfjøs
- Verdikjedevindu til kyllingproduksjon

Energikonsept

- Mer enn 50% potensiell energibesparelse i fjøsene
- Nye metoder for måling og styring av energiforbruk i fjøs

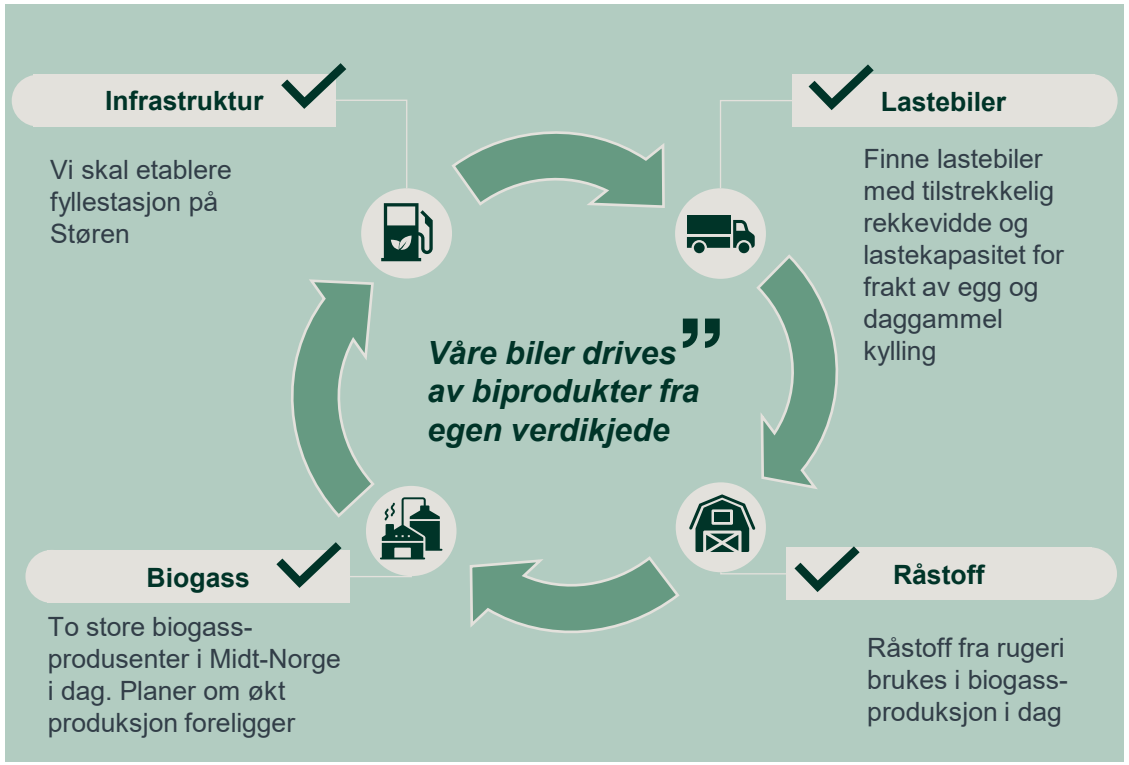
Fornybart potensial

- Delta aktivt i forsknings- og utviklingsarbeid
- Redusere utslipp, øke andel fornybar energi, ha et ansvarlig arealbruk og sikre naturmangfoldet

Biogass skal kutte transportutslipp

Vi har utviklet en sirkulærøkonomisk løsning for innføring av biogass

I 2020 fikk vi innvilget Enova-søknad for biogasslastebiler ENOVA

I 2020 inngikk vi en avtale med Gildset Transport om syv topp moderne vogntog som slipper ut 77-80% mindre NOx. Dette tilsvarer en årlig reduksjon på 630 tonn CO_2!

Dette er veien videre for miljøvennlig transport

Erstatte diesel i flere lette lastebiler med biogass – produsert på biprodukter fra egen verdikjede

Fase inn miljøvennlig drivstoff i tunge lastebiler, når teknologien er på plass

Bytte ut øvrige kjøretøy i tilknytning til NKH sin virksomhet med utslippsfrie kjøretøy

Fasilitere og bidra til **etableringen av fyllestasjoner** med andre lokale aktører

Slakteri- og foredlingsanlegg setter ny miljøstandard innen global næringsmiddelindustri

Nullutslipp

Sammenlignet med dagens fabrikk reduseres klimagassutslipp med 100%

- Spillvarme fra nærliggende industri
- Elektrifisering og solceller
- Innovative energilagringsløsninger
- Sjøvannskjøling og smart styring

Løsningene er utviklet i samarbeid med partnere med tung industrikompetanse

TrønderEnergi
SINTEF
NTNU
Kunnskap for en bedre verden
ENOVA

Visste du at…

Valgte miljøløsninger også er tilgjengelig for omkringliggende industri

Minimere arealbruk

Tett sammenheng mellom arealbruk, matproduksjon og klima

- Fleretasjes fabrikkbygning gir **vesentlig lavere arealbruk** enn ved tradisjonell løsning
- Gjennomføring av **Norges største reetablering av matjord** i forbindelse med etablering av anlegget

Kontinuerlig fokus på å finne bedre emballasjeløsninger

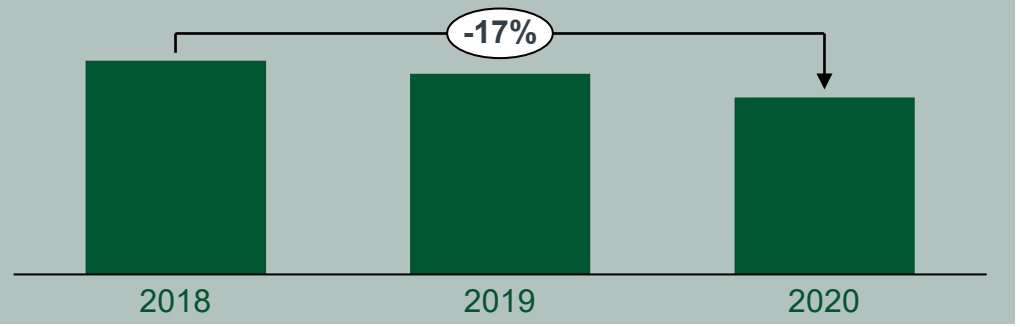
Vi skal kutte plastforbruk med 70%
Innen 2030 skal Norsk Kylling kutte plastforbruk på emballasje med 70%.
Dette skal vi få til uten at det går ut over kvalitet, mattrygghet eller fare for økt matsvinn.

Slik jobber vi:

- **Tilpasset vekt på strimlet filet og delt filet** gir en besparelse på 2693 paller som tilsvarer nesten 41 semitrailere på veien

Plastforbruk per kg solgte kylling:

38% resirkulert plast

I 2020 var 38% av plasten i vår emballasje av resirkulert materiale.

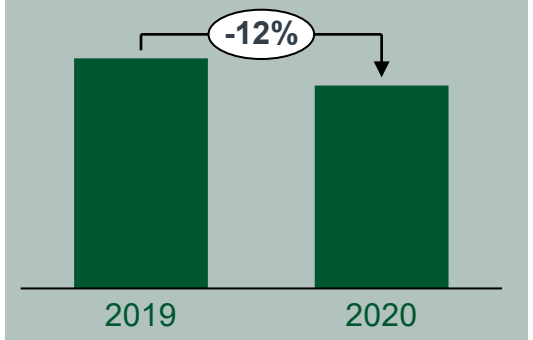
38%

Vi har tatt Plastløftet!

Plastløftet er lansert av Grønt Punkt Norge, og gjennom dette er vi forpliktet til å øke bruk av resirkulert plast, redusere unødvendig bruk av plast og designe for gjenvinning.

Vi skal redusere matsvinn

Matsvinn i egen produksjon:

Vi skal halvere matsvinnet!
Vi er tilsluttet avtalen om redusert matsvinn hvor myndighetene og aktører i matbransjen forplikter seg til å halvere matsvinnet i Norge innen 2030, i tråd med FNs bærekraftsmål.

Matsvinn er en av Norges største miljø-utfordringer

De største endringene i 2020

Produkter tilpasset singelhusholdning eller mindre husholdninger for å redusere matsvinn

Kast mindre med Keep-it

REMA 1000 har i samarbeid med selskapet Keep-it innført en holdbarhetsindikator som settes på pakken når matvaren produseres. Som en integrert del av REMA 1000 var Norsk Kylling først ute med dette viktige tiltaket for redusert matsvinn.

Merket følger pakken fra fabrikk til butikk og gir trygghet for at maten er tatt vare på i kjølekjeden og er av god kvalitet. Indikatoren består av to små kamre med ulike ingredienser som reagerer på tid og temperatur.

Bilde: REMA

Visste du at…

Det kastes i underkant av 400 000 tonn fullt spiselig mat hvert år i Norge

Vi jobber for redusert matsvinn både hos forbruker og i egen verdikjede:

- **Effektive emballasjeløsninger** kan forlenge holdbarheten på produktene.
- **Keep-it** på naturelle Solvingeprodukter hjelper forbrukeren til å vurdere holdbarhet. Usikkerhet rundt datostempling er den vanligste årsaken til at vi kaster mat.
- **Hensiktsmessige pakningsstørrelser** gjør det enklere for forbruker å redusere eget matsvinn.
- **Gode bestillingsrutiner og varehåndtering** er viktige elementer for å sikre at varen har den beste kvalitet og holdbarhet når den når forbruker.
- **Vi gir til lokale institusjoner og har internbutikk.** Fullt spiselige varer som ikke kan selges som vanlig pga. kort holdbarhet eller feil emballasje gis bort.

Utnytte av våre plussprodukter

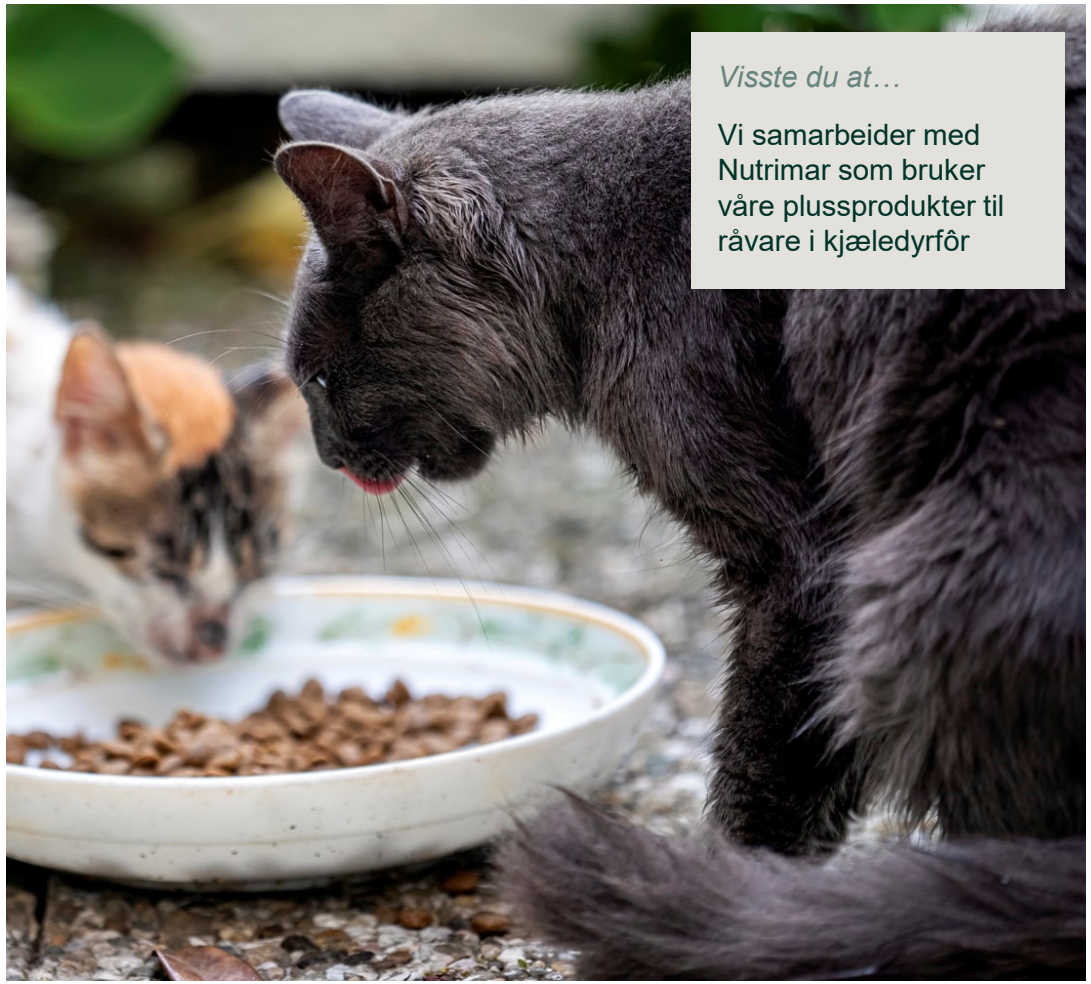
Vi ønsker å utnytte alle deler av kyllingen
Plussprodukt er restprodukter fra produksjonen som ikke havner på matbordet, eksempelvis bein, innmat, blod og fjær.

14 739
Tonn plussprodukt
gikk i 2020 til produksjon av kjæledyrefôr

1 446
Tonn plussprodukt
gikk i 2020 til energiproduksjon

757
Tonn slam
gikk i 2020 til jordforbedring hos lokale bønder

Visste du at…

Vi samarbeider med Nutrimar som bruker våre plussprodukter til råvare i kjæledyrfôr

Vi har fokus på avfallshåndtering

Vi minimerer avfallsmengden og sørger for mest mulig kildesortering.
God avfallshåndtering bidrar til økt gjenvinning og ressursutnyttelse.

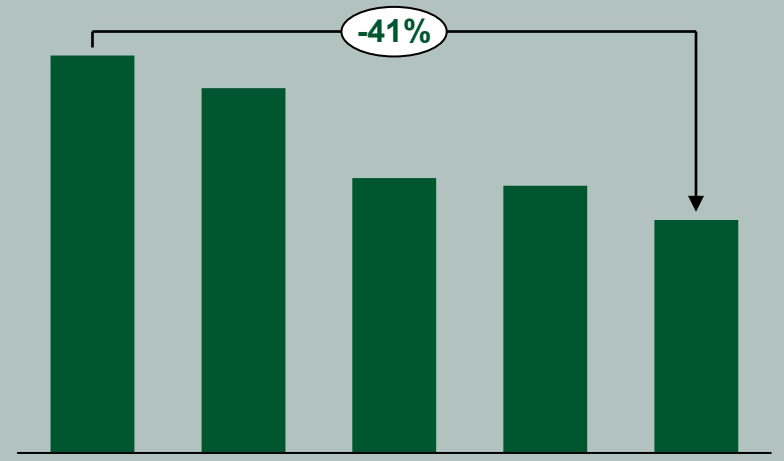

Økt fokus på sortering og god tilrettelegging gjør at vi fra 2017 til 2020 har økt graden av sortering med 20%, og er nå på 81%.

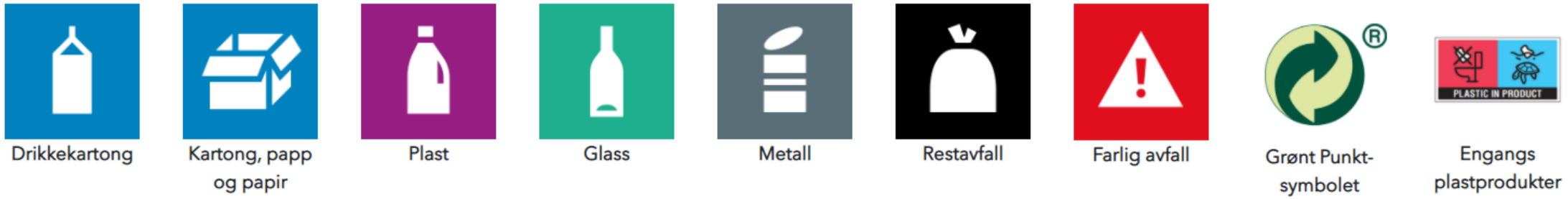
Flere av våre Solvinge-produkter er nå merket med nye emballasjemerker som skal gjøre det enklere for deg som kunde å sortere avfallet riktig.

Klimagassutslipp fra avfallshåndtering*:
[tCO_2e]

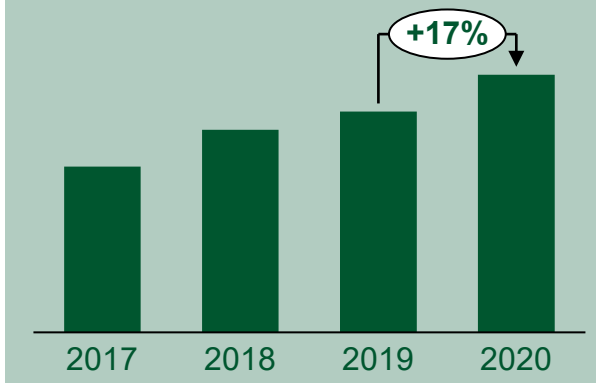

*plussprodukter ikke inkludert

Våre innkjøp gjennomføres på ansvarlig måte

I våre innkjøp fokuserer vi på å redusere miljøbelastningen av vårt forbruk. **Styring av innkjøp** er viktig for at vi skal nå våre mål om forbedrede miljøprestasjoner. Ved inngåelse av nye avtaler stiller vi høye krav til både leverandør og produkter som oppfyller vår miljøstandard. Alle leverandører signerer i tillegg våre etiske retningslinjer.

Miljøsertifiserte leverandører:

I 2020 handlet Norsk Kylling fra nærmere 600 leverandører

Visste du at...

All soya i fôret til Norsk Kylling er 100% sertifisert. Dvs. at den ikke kommer fra områder som er utsatt for avskoging

Vi kjøper blant annet inn:

- Husholdningsutstyr
- Håndverkstjenester
- Innleid service (transport…)
- Arbeidsklær
- Emballasje
- Krydder og tilsetningsstoffer
- Verktøy og teknisk utstyr

Sosialt ansvar

i Norsk Kylling

Ansvarlig, samfunnskritisk matproduksjon

Vi tar ansvar for, og ivaretar ansatte, kunder, samarbeidspartnere og lokalsamfunn

Lokalsamfunnet og lokal industri

Forbrukeren

Lokal transportaktør

344 ansatte

135 bønder

Fôrmøller

Visste du at…

Norsk Kylling er med i Thamsklyngen, et lokalt industrisamarbeid som søker å styrke de regionale bedriftenes konkurransekraft gjennom å være en pådriver i det digitale og grønne skiftet med fokus på sirkulære prosjekt.

- **Respekt overfor våre ansatte**
- **Transparens overfor kundene våre**
- **Samarbeid med bøndene**
- **Støtte til lokalsamfunnet**

Som en samfunnskritisk aktør har vi et stort ansvar

Vårt samfunnsoppdrag under pandemien har vært å **ivareta våre ansattes trygghet** og sikre vår **forsyningsevne**

Alle våre lederledd involvert i beredskap

Som følge av pandemien har alle våre lederledd kontinuerlig vært inkludert i beredskapsarbeid.

Vi er åpne og transparente i vår dialog med lokale og nasjonale helsemyndigheter.

Vårt ansvar under Covid-19

Ivareta våre ansatte og samarbeidspartnere

Vårt samfunnsoppdrag er å opprettholde matproduksjon og alltid ivareta forsyningssikkerheten

Visste du at…

Under pandemien har vi praktisert strengere smittevernregler enn lokale og nasjonale anbefalinger

Vi leverer sikker og trygg mat på bordene

Vi samarbeider daglig med Mattilsynet

For oss kommer alltid mattrygghet først

Vi følger strenge **regelverk for kontroll og matsikkerhet**

Vi **tester og analyserer** produkter daglig

Vi gjør kontinuerlig vurderinger av **sensoriske parametre**

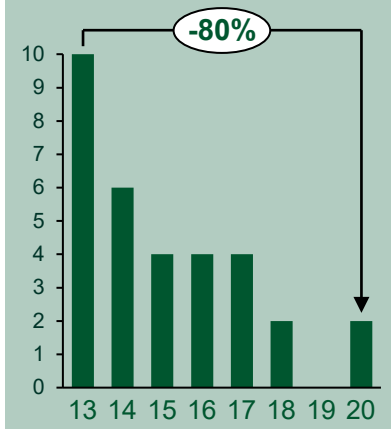

Helse og sikkerhet kommer alltid først

Utvikling av fraværsskader

Vi har siden 2013 hatt en veldig positiv reduksjon av antall skader per år. Resultatene kommer av målrettet HMS-arbeid over tid med spesielt fokus på avviksmelding, oppfølging og risikovurderinger

Fem år uten skade med fravær

Vårt rugeri kunne i 2020 feire **5 år uten skade med fravær.** Vi er stolte av rugeriet som setter HMS i førersetet

Alle ansatte har en viktig rolle i å medvirke til et trygt og godt arbeidsmiljø

Vi legger stor vekt på betydningen av verneorganisasjonen og samarbeidet mellom ledelse og ansatte. Både verneombudene og tillitsvalgte er svært viktige roller for å sikre optimalt fokus på HMS til enhver tid.

Et godt arbeidsmiljø legger grunnlaget for å lykkes

Vår felles arbeidsplass – vårt felles ansvar

> **Gøril Kvernmo**
> Organisasjonsdirektør
> Norsk Kylling

Dette er godt arbeidsmiljø for oss

- **Muligheten til å utvikle seg og bygge kompetanse i takt med bedriften**
- **En trygg og ansvarlig arbeidsplass**
- **Ingen skal føle seg diskriminert eller behandlet annerledes**
- **En inkluderende arbeidsplass der alle kan snakke åpent med hverandre**

Mangfold og lik behandling

Vi tar avstand fra all form for diskiminering!
Norsk Kylling rekrutterer uavhengig av bakgrunn, etnisitet eller legning, og vi målsetter å ha en lik fordeling mellom kjønnene i organisasjonen.

Kjell Stokbakken
Administrerende Direktør
Norsk Kylling

Administrerende direktørs ledergruppe består av 3 kvinner og 3 menn

Vi har en jevnere kjønnsfordeling en *snittet for næringen*

52% kvinner *21%*

48% menn *79%*

17 ***ulike land er representert gjennom vår mangfoldige arbeidsstyrke***

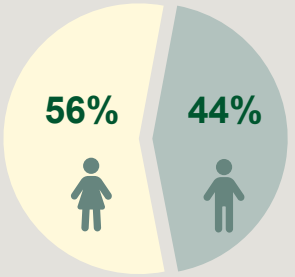
Likestilling og kjønnsbalanse

Kjønns- og lønnsfordeling Norsk Kylling 2020

Ansattgruppe	Kvinner	Menn	Lønnsfordeling*
Ledergruppe	50%	50%	100%
Utvidet ledergruppe	46%	54%	93,1%
Mellomledere	31%	69%	100,3%
Ansatte administrasjon	46%	54%	97%
Ansatte produksjon	46%	54%	100,1%
Total	**52%**	**48%**	**98,4%**

*Kvinners andel av menns lønn i prosent

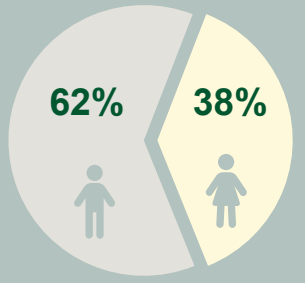
Kjønnsfordeling styret til Norsk Kylling

Styret vårt er tilnærmet likt representert av kvinner og menn

Norsk Kylling

Kjønnsfordeling Hugaas Rugeri 2020

I Hugaas Rugeri jobber det 6 kvinner og 10 menn.

Hugaas Rugeri

Vi er et sted for læring og utvikling

Vi ønsker å tilrettelegge for at våre ansatte kan få den utviklingen de ønsker og bidra med ny kompetanse inn i bedriften

Gøril Kvernmo
Organisasjonsdirektør
Norsk Kylling

Vi har flere ansatte som tar videreutdanning

Viktig fagkompetanse

Vi har årlig ansatte som tar fagbrev relevant for sin rolle i Norsk Kylling. Har representert ved Frank Hagen som i 2020 tok fagbrev i industriell matproduksjon.

Fagsjef dyrevelferd

Vår fagsjef for dyrevelferd Merete er utdannet veterinær og er lidenskapelig opptatt av dyrs velferd. Hun tar nå en doktorgrad i dyrevelferd ved NMBU.

Bøndene er våre viktigste samarbeidspartnere

Forutsetninger

Forutsigbarhet

Våre avtaler, vår økonomiske modell og vår samarbeidsform med bonden gir forutsigbarhet for drift og økonomi i alle ledd

Standarder

Vi har utviklet standarder sammen med bonden som sikrer likhet i vilkår og praksis på tvers av alle våre tilknyttede bønder

Trygghet

Vi har fokus på å gi bonden økonomisk, drifts- og dyrevelferdsmessig stolthet og trygghet

Samarbeid

Vi verdsetter bondens engasjement og kunnskap. Vi jobber med høy grad av kommunikasjon og involvering i alle beslutninger

Bøndene er fundamentet i vår verdikjede

- **De sikrer god dyrevelferd**
- **Tar ansvar i det grønne skifte**
- **Sørger for trygg, norsk mat**

Vi er stolte av resultatene vi skaper sammen

Vi er opptatt av å støtte lokalsamfunnet

Det er viktig for oss å være tilstede for lokalsamfunnet

Gisle Ranum
Salgs- og produktutviklingsdirektør
Norsk Kylling

Hvert år støtter vi Sykehusklovnene og Frelsesarmeen i deres viktige arbeid

Noe av hva vi har støttet i 2020

- **Vi støtter skoleklasser** med grillmat til arrangementer eller premier ifm. loddtrekning og lignende
- **Vi støtter lokale fotballcuper og håndballag** med penger, drakter, mat eller lignende
- **Vi støtter lokale skiskyttere og skiskytterlag**
- **Vi donerer til matsentralen i Trondheim**
- **Vi støtter lokale kulturprosjekter**
- **Vi støtter restaurering av Bårdshaug Herregård**

Hvitt kjøtt er sunt kjøtt!

Visste du at…

Kyllingkjøtt aksepteres av alle kulturer og religioner

Kyllingkjøtt anbefales av Helsedirektoratet

Kjøtt er en viktig del av kostholdet da det sikrer inntak av en rekke viktige næringsstoffer

- **Mye protein**
- **Lite, men sunt fett**
- **Viktige vitaminer**

Vi tror at en kylling som har det bedre, smaker bedre!

Hvitt kjøtt gir kroppen din mye av det den trenger!

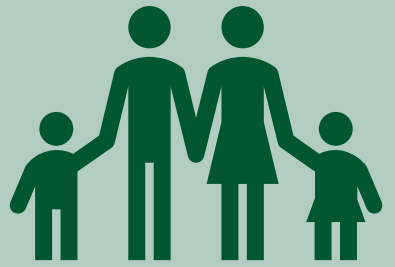

Noen effekter av å spise hvitt kjøtt*

Næringsstoffene niacin, riboflavin og selen **bidrar til sunn og frisk hud**

Magert kjøtt med lite fett, hvorav 70% er **sunne umettede fettsyrer** som ikke øker kolesterolnivået

Styrker musklene ved at kroppen bruker proteinene som byggeklosser for muskler og vev

Immunforsvaret styrkes av proteinene og næringsstoffene

Skjelettet styrkes av proteinene. Disse er bygget opp av 20 forskjellige aminosyrer og er av høy kvalitet

Vedlikehold av muskler og skjelett bedres av næringsstoffer som kalium, selen, B-vitaminer og fosfor.

Gir åtte essensielle aminosyrer som vi er avhengige av å få i oss gjennom maten

*https://www.matprat.no/artikler/ernaring/kylling-og-kalkun/

Vi bidrar til et sunt kosthold

Norsk Kylling bidrar til et ernæringsmessig riktig kosthold!

Klara Steinvik
Kvalitetssjef
Norsk Kylling

Visste du at…

En stor del av vårt sortiment er naturelle ubehandlede produkter som er uten tilsatt salt

Saltpartnerskapet er en samarbeidsavtale mellom bedrifter og institusjoner i regi av Helsedirektoratet. Vi er med i samarbeidet.

Målet er å redusere saltinnhold i alle matvarer i Norge med 30 % i perioden 2015 til 2025, noe som vil være et viktig bidrag til bedret folkehelse og reduksjon av ulike livsstilssykdommer.

Fokus på bruk av krydder og urter i stedet for salt i våre krydderblandinger

Våre produkter er merket med Nøkkelhullet. En offentlig merkeordning for sunnere matvarer.

Velger du nøkkelhullmerkede matvarer spiser du mindre fett, sukker og salt, og mer fiber og fullkorn. Det er bra for helsen.

65%

Av solgte produkter i 2020 var nøkkelhullmerket

Vi tilbyr produkter for alle!

Vi gjør det lettere for forbrukeren å gjøre gode valg!

> **Klara Steinvik**
> Kvalitetssjef
> Norsk Kylling

36%

Av våre produkter er helt naturelle produkter uten tilsetningsstoffer

Laktosefri

Gjelder 100% av våre produkter

Glutenfri

Gjelder 100% av våre produkter

Allergenfri

Gjelder nesten alle våre produkter*, **

*Noen produkter pakkes hos underleverandør med dipsaus, denne sausen kan inneholde gluten.

**To av våre produkter (to typer ostepølse) inneholder melkeproteiner, men er likevel laktosefri, i tillegg til at dipsauser kan inneholde gluten..

Har du spørsmål?

Kontakt oss på
www.norsk-kylling.no/forbrukerkontakt

Ansvarsrapport

Norsk Kylling 2020